

Op hoornaarjacht: innovatieve strategieën om bijen te beschermen

nieuws

Spring of autumn trapping, wiekpotten, elektrische harpen... er bestaan tal van middelen om bijenvolken te beschermen tegen de bloeddorstige Aziatische hoornaars. De verschillende partners van Praktijkcentrum Bijen geven een inkijk in de levenscyclus van de hoornaars en lijstten de tips op voor imkers om hun honingbijen te beveiligen.

🕒 12 APRIL 2024

Lize Dieltjens

Lees meer over:

bij

biodiversiteit

Het is duidelijk dat de Aziatische hoornaar zich gevestigd heeft in Vlaanderen. Het afgelopen jaar werden er zo'n 6.500 nesten gemeld. De beheerregeling van Vlaamse overheid wil daarom extra inzetten op bescherming van onze bijenteelt, landbouw, biodiversiteit en volksgezondheid door onder andere enkele aanbevelingen op te maken voor imkers. Het gaat dan vooral om de bescherming van bijenkasten om schade aan bijenkolonies te beperken door actieve opsporing en de verdelging van nesten.

Levenscyclus

In maart ontwaakt een overwinterende koningin uit haar winterslaap. Ze gaat dan op zoek naar een veilige plek om haar nest te beginnen en naar suikers om zichzelf aan te sterken. Ze start een klein nest met belegde cellen, want het embryonest wordt genoemd.

Hierna gaat ze verder met bouwen. Als de larven uit de eitjes komen, moeten ze gevoerd worden. Dit doet de koningin door andere insecten te vangen, onder andere honingbijen. Het proces van het bouwen van het nest gaat nog door, maar veel trager omdat ze ook voor haar larven moet zorgen. Hoe snel de larven groeien, is afhankelijk van het weer.

De werksters die geboren worden, helpen de koningin met het bouwen aan het nest en het verzorgen van de larven. Zo kan het nest sneller groeien. Vanaf nu spreken we van het primaire nest.

In de zomer wordt er een nieuw nest gemaakt. De werksters gaan hiervoor op zoek naar de geschikte plek. Meestal is dit hoog in een boom, net onder de top. Als het nest groot genoeg is, verhuist al een deel van het volk van het primaire nest samen met de koningin naar het nieuwe nest, dat ook wel het secundaire nest wordt genoemd.

Wat belangrijk is: beide nesten zijn op dat moment actief. De werkers bouwen het nest, voeren de larven en halen water voor koeling.

Wanneer de rest van de larven in het primaire nest zijn uitgekomen, verhuizen zij samen met het overige deel van de bevolking naar het secundaire nest. De nesten die in de zomer worden gebouwd kunnen erg groot worden, soms bereiken ze een diameter van één meter.

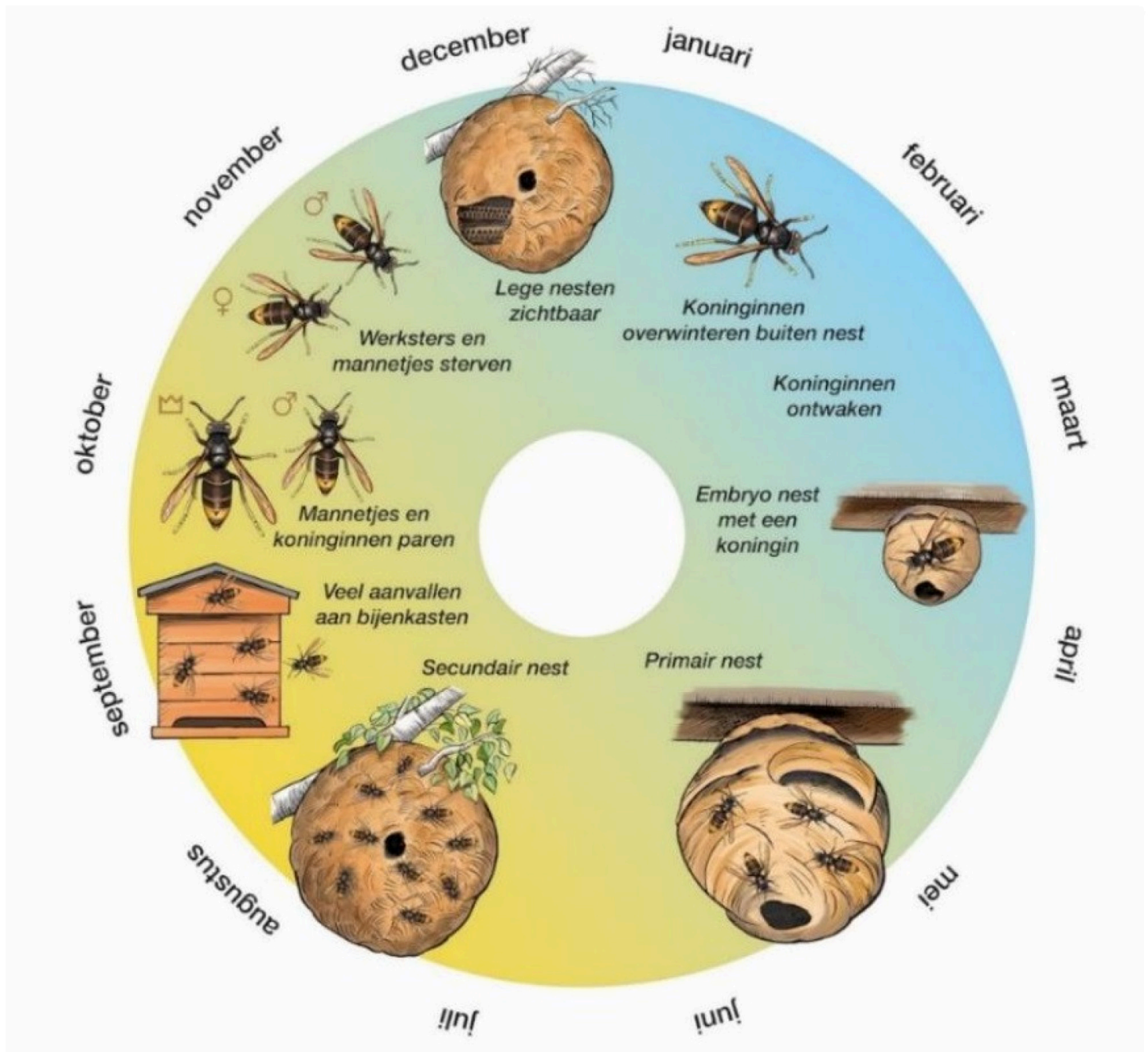

Foto: Vespawatch

nieuws

Aan het einde van de zomer legt de koningin zowel onbevuchte als bevruchte eieren. Uit de onbevuchte eieren komen mannelijke hoornaars of darren. Uit de bevruchte eieren komen nieuwe koninginnen. Afhankelijk van de grootte van het nest kunnen dat er 50 tot 500 zijn. Zij slagen er niet allemaal in om een nieuw nest op te richten. Gemiddeld brengt een niet-verdelgd nest een vijftal nieuwe nesten op.

In oktober vliegen de mannetjes uit. Ongeveer een week daarna vliegen ook de nieuwe koninginnen uit. Zij paren dan met één of twee mannetjes. Daarna zoeken ze een plek om te overwinteren, meestal in de buurt van het oude nest. In het voorjaar worden de

Antwerpen bindt met lokvallen de strijd aan met Aziatische hoornaar

18 MAART 2024

koninginnen weer wakker en kunnen dan tot zo'n 100 kilometer verder vliegen. Dat noemen we de voorjaarsmigratie.

Aan het einde van de herfst tot begin de winter sterft een kolonie uit. De oude koningin, de darren en de werksters gaan allemaal dood.

Bestrijding in het voorjaar: spring trapping

De voorjaarsbestrijding kan beginnen vanaf dat het buiten zo'n 13°C is. Een veelgebruikte methode is 'spring trapping', waarbij koninginnen gevangen worden die een nestlocatie zoeken en suikers nodig hebben. Hiervoor wordt een selectieve val met lokstof gebruikt.

Honeybee Valley wijst er wel op dat er veel discussie is of deze manier effectief werkt. Bewijzen dat de methode het aantal nesten doet dalen, zijn er niet. Ook de effecten van mogelijke bijvangst op de biodiversiteit zijn momenteel nog niet gekend.

Werksters lokken op wiekpotten

Later in het voorjaar, vanaf eind april tot begin mei zullen de eerste werksters uit het primaire nest vertrekken. De koningin zal dan niet meer uitvliegen, waardoor het niet meer nuttig is om aan spring trapping te doen. Dan kan overgeschakeld worden naar het lokken van werksters met wiekpotten. In deze periode hebben de werksters nog massaal suiker nodig, en zullen ze snel op deze val afkomen.

Waar zoeken?

De primaire nesten hangen vaak op beschutte plaatsen zoals tuinhuizen, onder afdaken en dakranden, in nestkastjes, spouwmuren en hagen. Nesten die laag bij de grond hangen zullen sneller steken.

In juli gebeurt de overgang van een primair naar een secundair nest. De koningin verlaat dan het nest en start een nieuw, meestal hoog in de bomen. In deze periode kan de wiekpotmethode nog steeds gebruikt worden.

Jagende hoornaars

Vanaf augustus verloopt het opsporen met lokpotten minder vlot. De hoornaars hebben nu meer interesse in eiwitten om de grote hoeveelheden larven te voederen. Je kan ze nu lokken met vis of kip in een wiekpot.

Ook de druk van jagende hoornaars aan de bijenkasten wordt nu groter. Het bijenvolk zal vanaf dit moment ook meer stress ervaren. Om die stress te verminderen is het belangrijk om de hoornaarsnesten te blijven lokaliseren en verdelgen.

Honeybee Valley benadrukt dat meerdere ingrepen nodig zijn om de druk aan bijenkasten efficiënt te verlagen. Dan gaat het over verdelging tot kastbescherming. "Meer onderzoek is echter nodig om te bepalen welke beschermingsmaatregelen het meest effectief zijn", klinkt het.

Bij de tips zitten onder meer elektrische harpen die voor de bijenkasten kunnen gespannen worden. Ook een fijnmazig gaas die voor de vliegopening wordt aangebracht, kan soelaas brengen. "Hierdoor kunnen de bijen vrij bewegen op de vliegplank en ondervinden ze minder stress van de hoornaars."

Verder kan een Koldo Belasko val gebruikt worden, waarbij de hoornaars in een tunnelconstructie gevangen worden. Deze methode is vooral interessant voor bijenvolken die in een rij zijn opgesteld.

Wat de impact van jagende hoornaars kan verminderen, is het samen zetten van kasten met grotere aantallen. Bij kleinere groepen is de impact van jagende hoornaars immers groter. “Spreek met collega-imkers af om in het najaar de kasten op dezelfde locatie te zetten. Hierdoor wordt de stress van jagende hoornaars over meerdere kasten verdeeld. De nesten kunnen ook sneller opgespoord worden en bestrijdingsmiddelen kunnen gezamenlijk aangekocht worden, wat de kosten drukt”, luidt het advies.

Honeybee Valley waarschuwt evenwel voor de methode van het Trojaanse paard. Hierbij wordt een werkster bedruppeld met een zeer toxisch pesticide. Als deze werkster naar haar nest terugkeert, zorgt zij voor de vernietiging van het nest. Maar de pesticide, meestal fipronil, is bijzonder toxisch voor andere insecten. Eén druppel Frontline bijvoorbeeld zou de helft van de bijen van twintig volken (met gemiddeld 30.000 bijen per kast) kunnen doden. Bovendien bindt fipronil zich makkelijk aan bijenwas, waardoor het nog meer schade aan bijenvolken kan aanrichten bij recyclage van gecontamineerde was. Daarenboven werkt de methode onvoldoende om nesten efficiënt af te doden en overleeft een bedruppelde hoornaar de toegediende dosis vaak niet.

Autumn trapping

In het najaar, van oktober tot december, kunnen koninginnen gevangen worden met ‘autumn trapping’ door middel van een selectieve val. In december neem je de vallen weer weg, want de koninginnen beginnen dan aan hun winterslaap. Nesten die je vanaf december aantreft zijn leeg en ongevaarlijk. Deze moeten niet meer verdelgd worden en kunnen gewoon worden weggehaald.

Wanneer je een actief nest gevonden hebt, neem je het best contact op met een erkende verdelger. Het Praktijkcentrum raadt af om zelf nesten te verdelgen en om altijd beroep te doen op een professional voor de verdelging ervan.

Meer info vind je [op de website van Honeybee Valley](#).

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

 screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

 screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

 screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

 screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

 screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social>

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

[Cookie instellingen aanpassen](#)

Webdesign by Who Owns The Zebra